

**Силабус навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ПРОЗА»**

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література). Редагування освітніх видань»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Курс: 4

Семестр: 7

Факультет	Філології та журналістики
Кафедра	Української літератури, українознавства та методик їх навчання
Викладач(-и)	Лопушан Тетяна Володимирівна, канд.філол.наук, доцент доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання E-mail: t.v.lopushan@udpu.edu.ua
Лінк на освітній контент дисципліни	
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента із фахового переліку
Загальний обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 / 120
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма: лекції (30 год.), практичні (28 год.), самостійна робота (62 год.) Заочна форма: лекції (6 год.), практичні (6 год.), самостійна робота (108 год.)
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності під час вивчення дисципліни передбачає самостійне виконання студентами навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, надання під час їх виконання надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Особи з особливими освітніми потребами виконують ці вимоги з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей. Відвідування занять. Студенти відвідують передбачені розкладом заняття та контрольні заходи очно або в режимі он-лайн, якщо це передбачено робочою програмою чи за умови відповідних епідемічних обмежень. За наявності поважних причин студент має вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) залік, а також подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину. Академічна заборгованість ліквідується у встановлені деканатом терміни. Креативна ініціатива здобувача вищої освіти. Під час виконання індивідуальних завдань творчого характеру викладачем заохочується креативність студентів під час пошуку та аналізу літературно-критичних матеріалів, художніх текстів, формування власного погляду на літературні явища.
Що будемо вивчати?	Вивчення курсу передбачає запропонувати студентам об'єктивні наукові знання про жанрові модифікації історичної прози та особливості рецепції історичного процесу та місця в ньому українського народу вітчизняним письменством. Також передбачається ознайомлення студентів з художніми текстами української літератури, у яких знайшли відображення центральні події та знакові постаті національної історії.
Чому це треба вивчати?	У процесі вивчення дисципліни передбачається з'ясувати суспільну роль історичної прози, її значення в формуванні національної свідомості, духовності, морально-етичних та естетичних засад молоді, а також місце й значення призначених для ознайомлення в курсі художніх творів в мистецькому доробку їхніх авторів та в літературному процесі в цілому, оцінку їхньої художньої довершеності сучасною літературною критикою.
Яких результатів можна досягнути?	Після вивчення курсу слухачі будуть знати основні тенденції розвитку української історичної прози, її жанрове розмаїття, особливості становлення і розвитку в синхронії та діахронії. Ознайомляться з працями провідних національних учених, присвячених проблемі. Студенти навчаться правильно визначати місце творів, побудованих на історичному матеріалі, в українському літературному процесі та їхню роль у збереженні національної пам'яті як запоруки духовного здоров'я нації, використовуючи знання з історії та теорії літератури, літературної критики, українознавства тощо.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Набуті знання та уміння сприяють формуванню загальних та фахових компетентностей: ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 2. Здатність діяти як відповідальний громадянин та брати участь у суспільному житті на різних рівнях (громадянська компетентність).

	<p>житті на різних рівнях (громадянська компетентність).</p> <p>ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру; багатоманітність і мультикультурність у суспільстві (культурна компетентність).</p> <p>ФК 1. Здатність орієнтуватися в літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.</p> <p>ФК 2. Здатність критично осмислювати нові художні тенденції в українській та світовій літературі, використовувати фахові знання з літератури, уміння й навички в галузі порівняльного літературознавства для аналізу літературного процесу.</p> <p>ФК 3. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.</p> <p>ФК 4. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні аспекти історичної прози. Роль історичного фактажу, документальних джерел як першооснови окремих текстів. Специфіка «переломлення», трансформація історичної правди в художню: Співвіднесеність історичної істини і художнього домислу та вимислу: Особливості авторської концепції художнього моделювання портретно-психологічних характеристик історичних осіб. 2. Історична есеїстика Докії Гуменної. Феміністичний дискурс повісті «Благослови мати!» 3. Міфологічний простір романів Дмитра Міщенка «Синьоока Тивер», «Лихі літа ойкумени», «Розплата» та ін. 4. Київська Русь в історичній белетристиці П.Загребельного. Роман «Диво». 5. Особливості авторського трактування історичних постатей княжої доби в повістях С.Скляренка «Святослав», «Володимир». 6. Повість І.Франка «Захар Беркут». Історичні факти та націєтворча ідейна настанова авторського задуму. 7. Історична хроніка З.Тулуб «Людолови». Образ Сагайдачного. Проблема співвіднесеності художнього домислу та історичної правди. 8. Актуалізація ролі особистості в історії в історичній прозі І.Нечуя-Левицького («Гетьман Іван Виговський», «Князь Ієремія Вишневецький»). 9. М.Старицький. Роман-трилогія «Богдан Хмельницький». Історико-літературні концепції Хмельниччини. Тлумачення постаті гетьмана. 10. Концепція Переяславської ради як ключова позиція радянської інтерпретації історичного минулого. Романи П.Панча «Гомоніла Україна», Н.Рибачка «Переяславська рада» тощо. 11. Розвиток Б.Лепким традицій української історичної прози. Історична епопея «Мазепа». 12. Інтерпретація доби Руїни в романі П.Куліш «Чорна рада». Суб'єктивність та об'єктивність авторського втілення образу історичної епохи. 13. Національно-визвольне повстання українського народу 1768-69 років на Правобережній Україні під проводом Гонта і Залізняка в українській історичній прозі (Михайло Старицький «Останні орли», Микола Глухенький «Коліїщина», Микола Сиротюк «Побратався сокіл», «На уманських високих кручах»). 14. Образ народного месника Максима Кармелюка: особливості втілення (Марко Вовчок «Кармелюк», Михайло Старицький «Розбійник Кармалюк»). 15. Образи опришків у повісті Г.Хоткевича «Гола душа». Художня реалізація легенди, міфу та історичного фактажу в художній тканині твору.
<p>Обов'язкові завдання</p>	<p>Виконання завдань до практичних занять та для самостійної роботи, написання есе на одну із запропонованих тем за вибором.</p>
<p>Міждисциплінарні зв'язки</p>	<p>«Вступ до літературознавства», «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури», «Історія України», «Філософія».</p>
<p>Інформаційне забезпечення (з репозитарію та фонду НБ УДПУ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дерево пам'яті: У 4-х випусках. К.: Веселка, 1990–1995. 2. Історія української літератури XIX століття: У 3 кн.: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. К.: Либідь, 1995. 3. Історія української літератури XX століття: У 2 кн.: Підручник / За ред. В.Г. Дончика. К.: Либідь, 1998. 4. Гльницький М. Людина в історії: Сучасний український історичний роман. К.: Дніпро, 1989. 356 с.

	<p>5. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : у 10 т. К.: ВЦ «Академія», 2013-2021.</p> <p>6. Літературознавчий словник-довідник / Гром'як Р., Ковалів Ю., Теремко В. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.</p> <p>7. Ромашенко Л. Жанрово-стильовий розвиток сучасної української історичної прози: Основні напрями художнього руху. Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2003. 388 с.</p> <p>8. Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. Тернопіль: Феміна, 1994. 480 с.</p>
Локація	Згідно з розкладом
Поточний контроль	Виконання завдань практичних, модульних контрольних робіт, написання есе.
Підсумковий контроль	Залік

Розробник



Тетяна ЛОПУШАН